

TEKSTOVI

STAV

Crnoj Gori je dosta ratova i bijede

Piše: Stanislav – Čano KOPRIVICA

Crnoj Gori je dosta ratova i bijede. Posljednji ratovi na teritoriji bivše Jugoslavije bili su besmisleni i nametnuti. Prevarom jugoslovenske i crnogorske vojne i civilne vlasti, građani Crne Gore bili su uvučeni u rat u kojem je poginulo na desetine mladih ljudi i ispisane najsramnije stranice crnogorske istorije. Zašto?

Danas, poslije svih krvavih sukoba na prostoru bivše Jugoslavije, njenog raspada i osmogodišnjeg promašenog življenja u zajednici sa Srbijom, jasno je, nadam se, svakom građaninu patrioti da Crna Gora ima samo jedan pravi put u prosperitetnu budućnost: državnu samostalnost međunarodno priznatu. Crnoj Gori, zapravo, treba da se prizna - vrati ono što je imala: država, nacija i crkva. To je dug ove generacije prema bogatoj crnogorskoj istoriji, tradiciji i kulturi. To je naš dug prema našoj djeci i unucima.

Zato moramo beskompromisno, ali civilizovano istrajati na tome da ostvarimo samostalnu, međunarodno priznatu državu Crnu Goru. Ona bi onda, kao takva, mogla na ravnopravnoj osnovi da razgovara o eventualnom udruživanju sa Srbijom i drugim državama. O tome se može odlučivati tek poslije referenduma na kojem će građani Crne Gore svojim glasom sami rješavati svoju i sudbinu sopstvene države.

Na referendumu treba postaviti dva pitanja:

- a) Da li ste za nezavisnu međunarodno priznatu Crnu Goru;
- b) Da li ste saglasni da Crna Gora nema armiju.

U sadašnjoj federaciji Crne Gore i Srbije (pri ogromnoj razlici u broju stanovnika), ne može biti ravnopravnosti, a posebno ne u ekonomskom pogledu. Pristalice federalnog uređenja vrše propagandni pritisak

primjenjujući i druge metode na srpske i crnogorske građane i ne žele da razgovaraju o drugim oblicima suživota dvije države. Velikosrpski nacionalisti su protiv samostalne Crne Gore, jer ne priznaju državnost Crne Gore ni crnogorsku naciju. Crnu Goru optužuju kao krivca za razbijanje federacije. Zaboravlja se da federacija nije jedini oblik državnog udruživanja. Danas postoje savremeniji oblici udruživanja. Danas se svijet ujedinjuje i integriše. A mi?

Mislim da izražavam želju velikog broja građana Crne Gore i Srbije kad kažem da Crna Gora i Srbija treba, kad se za to steknu uslovi, da stvore zajednicu država, kojoj se mogu pridružiti i druge države, ako za to postoje ekonomski, politički, kulturni i drugi interesi tih zemalja. Crna Gora više nema vremena za beskorisna nagađanja oko toga da li funkcioniše sadašnja federacija sa Srbijom. Njena vlast mora se okrenuti svom narodu i spašavati što se spasiti može. Prije nego što se donese odluka i pristupi referendumu, građanima Crne Gore treba predložiti neke programe koji treba da se realizuju u demokratskoj i samostalnoj Crnoj Gori.

Crna Gora je otvorena turističko-ekološka država u koju se može ući bez viza. Treba se izboriti za mogućnost da i građani Crne Gore putuju u sve zemlje svijeta bez viza. Zato treba odmah pokrenuti integraciona povezivanja sa svim državama bivše Jugoslavije, uspostaviti slobodni prelaz granica i bescarinski promet roba. U državnoj administraciji i Vladi treba zamijeniti one koji nijesu sposobni da izvrše zadatke koje zahtijeva demokratska nezavisna Crna Gora.

Što se tiče dugoročnog plana Crne Gore, o kojem treba upoznati građane prije raspisivanja referenduma, navešću nekoliko programa.

* Izmijeniti bankarski sistem i stvoriti novi prilagođen savremenim potrebama građana (sigurna štednja, davanje pozajmica i kredita, hipotekarnih kredita, zalog, vrednosni papiri i tome slično).

* Otvoriti investicione radove: da se pristupi rekonstrukciji postojećih i izgradnji novih autoputeva: sa Albanijom povesti razgovore o autoputu od Rožaja, Plava i Gusinja preko Albanije do Podgorice.

* Formirati institut (status ministarstva) za zapošljavanje unutar Crne Gore i u inostranstvu. Institut treba da preuzme obaveze o pravnom i ekonomskom statusu (penziona i socijalno osiguranje) zapošljenih i da svede nezapošljenost do sedam odsto u narednih osam godina.

* Revitalizovati sela tako što će se u svim selima izgraditi putevi, vodovodi, uvesti telefoni, podići zdravstvene ustanove, omogućiti bavljenje stočarstvom, povrtlarstvom i pčelarstvom, a gdje je moguće osnovati male proizvodne pogone...

* Izmijeniti, u skladu sa savremenim standardima, školske programe i uvesti od II razreda osnovne škole učenje stranih jezika. Mali narodi moraju postići visoki stepen obrazovanosti i kulture. Turistička Crna Gora mora imati stanovništvo koje može da ponudi turističke usluge na visokom nivou.

* Industrijske kapacitete izdati na lizing i podići njihovu stvarnu vrijednost radi prelaska u privatizaciju.

* U narednih pet godina treba da se poveća srednja plata na 800 DM a do 2010. godine na 1.600 DM. Srazmjerno povećavanju plata povećavati i penzije i ostala socijalna davanja.

* Svim prosvjetnim i zdravstvenim radnicima, sudijama, tužiocima i policajcima povećati lične dohotke i riješiti stambeno pitanje.

U pravnoj državi Crnoj Gori treba da vlada pravilo - sve je dozvoljeno što zakonom nije zabranjeno.

Zakonom treba strogo zabraniti: korišćenje pesticida i herbicida (ne zaboravimo da je Crna Gora ekološka država, a kao takva mora imati ekološke proizvode); nošenje oružja, osim lovačkog.

Treba raspisati konkurs za državnu himnu.

Crna Gora mora odmah da pokrene akciju za razoružanje Balkana. O toj ideji i njenom značaju nije potreban komentar. Razoružanjem bi se vječito ratno zgarište pretvorilo u zonu mira i blagostanja. Realizovanjem te ideje, Crna Gora bi ukinula armiju, a vojne kasarne pretvorila u sportske i kulturne centre, one na Jadranu u

turističke objekte. Naoružanje, uključujući avijaciju i mornaricu, treba prodati i taj novac utrošiti za civilnu avijaciju i trgovačku mornaricu, stanove i prekvalifikovanje oficirskog osoblja. (Naravno, prethodno treba izvršiti diobni bilans sa Srbijom). Ideju o razoružanju treba stalno širiti i stvarati klub zemalja koje su saglasne o razoružanju. U prilog ove ideje navodim nekoliko činjenica: u svijetu dvije milijarde ljudi živi od po jednog dolara dnevno; godišnje umire više od pet miliona djece, od 1945. godine u nepotrebnim lokalnim ratovima poginulo je više od 65 miliona ljudi...

Mnogo je korisnije trošiti novac za zdravstvenu zaštitu i socijalna davanja nego na naoružanje.

Dragi i poštovani građani Crne Gore, nadam se da ste saglasiti sa idejom o razoružanju i da ćete podržati navedena referendumska pitanja i na taj način sačuvati se od ratova i spriječiti beskorisno trošenje sredstava. Ideja o razoružanju dobiće podršku i od drugih naroda svijeta kao i državnika koji neprestano govore o demokratiji i smanjenju oružja. Naravno, uslov za to je da vlast predloži referendum sa već navedenim pitanjima.

Svi građani Crne Gore, bez ozira na nacionalnu i političku pripadnost, zajednički će graditi bogato, civilizovano društvo, jer za to postoje objektivni uslovi. Da ostvarimo želje većine građana Crne Gore, treba okupiti sve snage oko jednog zajedničkog cilja - da svoju sudbinu rješavamo sami na demokratski način.

Posebno naglašavam da rukovodstvo Crne Gore snosi veliku istorijsku odgovornost za to da li će ili ne Crna Gora krenuti pravim putem u bolju budućnost. Ono ne smije pitanje crnogorske nezavisnosti da ostavlja budućim generacijama. Sudbina je nama dodijelila da to riješimo civilizovanim, mirnim putem i da budemo pioniri razoružanja i pokretači integracionih kretanja na Balkanu, a samim tim i u Evropi. Ukoliko tako ne bude, ostavljamo ova najznačajnija pitanja Crne Gore da ih buduće generacije plaćaju najvišom cijenom. I da nas proklinju.

Monitor, 1. decembar 2000.